

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

КОМІТЕТ З ПИТАНЬ ОСВІТИ, НАУКИ ТА ІННОВАЦІЙ

До протоколу № 124
від 12 липня 2023 року

В И С Н О В О К

**до проекту Закону України про внесення змін до деяких законів України
щодо розвитку територій, що зазнали радіоактивного забруднення
внаслідок Чорнобильської катастрофи
(реєстр. № 9338 від 29.05.2023)**

Комітет з питань освіти, науки та інновацій за дорученням Голови Верховної Ради України розглянув на своєму засіданні проект Закону про внесення змін до деяких законів України щодо розвитку територій, що зазнали радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи (реєстр. № 9338 від 29.05.2023), поданий Кабінетом Міністрів України, та зазначає таке.

Головним комітетом з розгляду зазначеного проекту Закону визначено Комітет Верховної Ради України з питань екологічної політики та природокористування.

Згідно з пояснювальною запискою «метою прийняття проекту Закону є:

- стимулювання відродження та перегляд правового режиму територій, що зазнали радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи;
- виділення у межах зони відчуження і зони безумовного (обов'язкового) відселення території спеціального промислового використання, яка довічно є непридатною для проживання, і базується насамперед на міркуваннях довгострокової безпеки і способах остаточного захоронення;
- упорядкування відвідування території зони відчуження та зони безумовного (обов'язкового) відселення, зокрема з туристичною метою;
- впровадження на території зони відчуження та безумовного (обов'язкового) відселення прозорих правил провадження господарської діяльності з дотриманням режиму радіаційної безпеки;
- вирішення питання фінансового забезпечення цивільної відповідальності за ядерну шкоду оператора ядерної установки Чорнобильської АЕС шляхом страхування, створення гарантованих умов фінансової підтримки розвитку та повноцінного функціонування Чорнобильського радіаційно-екологічного біосферного заповідника.

Законопроектом пропонується внесення змін до:

- Закону України «Про правовий режим території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи», зокрема, у частині виділення у межах зони відчуження і зони безумовного (обов'язкового) відселення території спеціального промислового використання, визначення її функціонального призначення та меж;

- Закону України «Про природно-заповідний фонд України», доповнивши його новою статтею 21, передбачивши що положення цього Закону щодо функціонування територій та об'єктів природно-заповідного фонду, які створюються на територіях зони відчуження та зони безумовного (обов'язкового) відселення території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи, застосовуються в тій частині, в якій вони не суперечать Закону України «Про правовий режим території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи»;

- Закону України «Про фізичний захист ядерних установок, ядерних матеріалів, радіоактивних відходів, інших джерел іонізуючого випромінювання» щодо врегулювання питання здійснення охорони ядерних установок, ядерних матеріалів, радіоактивних відходів, інших джерел іонізуючого випромінювання;

- Закону України «Про цивільну відповідальність за ядерну шкоду та її фінансове забезпечення» у частині зменшення межі цивільної відповідальності за ядерну шкоду оператора ядерної установки ДСП «Чорнобильська АЕС» з 150 млн спеціальних прав запозичення до мінімального розміру 5 млн спеціальних прав запозичення;

- Закону України «Про порядок прийняття рішень про розміщення, проектування, будівництво ядерних установок і об'єктів, призначених для поводження з радіоактивними відходами, які мають загальнодержавне значення»;

- Закону України «Про поводження з відпрацьованим ядерним паливом щодо розміщення, проектування та будівництва централізованого сховища відпрацьованого ядерного палива реакторів типу ВВЕР вітчизняних атомних електростанцій». Змінами передбачається спрямування замовником будівництва центральних сховищ відпрацьованого ядерного палива на заходи з розвитку Чорнобильського радіаційно-екологічного біосферного заповідника не менше десятої частини всього обсягу коштів, які сьогодні спрямовуються ним на будівництво об'єктів соціального призначення у Вишгородському районі.

Станом на 12.07.2023 висновок Головного науково-експертного управління Апарату Верховної Ради України відсутній.

Комітет з питань інтеграції України до Європейського Союзу зазначає, що проект Закону не суперечить міжнародно-правовим зобов'язанням України та праву Європейського Союзу. Проте потребує доопрацювання з метою повного врахування положень Директиви 2013/59/Євратом.

Міністерство освіти і науки України у межах компетенції повідомляє про відсутність зауважень та пропозицій до тексту законопроекту.

Національна академія наук України пропонує:

- абзац другий статті 11 Закону України «Про правовий режим території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи» викласти в оновленій редакції:

«На території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи, повинна здійснюватися науково-технічна діяльність, проведення фундаментальних та прикладних наукових досліджень для визначення ступеня впливу іонізуючого випромінювання на людину та екологічні системи, шляхів мінімізації наслідків цього впливу, а також науково-технічний супровід Національною академією наук України робіт щодо зняття з експлуатації енергоблоків Чорнобильської АЕС, моніторингу стану паливовмісних матеріалів і перетворення об'єкта «Укриття» на екологічно безпечну систему»;

- доповнити статтю 10 «Участь держави у відшкодуванні ядерної шкоди» Закону України «Про цивільну відповідальність за ядерну шкоду та її фінансове забезпечення» новою частиною п'ятою у такій редакції:

«5. Держава надає кошти для розбудови та відновлення постраждалої від російської агресії інфраструктури, як об'єктів зони відчуження, так і організацій, які виконують роботи з науково-технічного супроводу Національною академією наук України робіт щодо зняття з експлуатації енергоблоків Чорнобильської АЕС, моніторингу стану паливовмісних матеріалів і перетворення об'єкта «Укриття» на екологічно безпечну систему».

Підкомітет з питань науки та інновацій Комітету розглянув проект Закону реєстр. № 9338 на своєму засіданні 10.07.2023 та пропонує Комітету підтримати законопроект за умови врахування зауважень Національної академії наук України.

Обговоривши інформацію голови підкомітету з питань науки та інновацій Комітету В. Колуха з цього питання, Комітет Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій **у х в а л и в**:

1. Рекомендувати Верховній Раді України відповідно до пункту 1 частини першої статті 114 Закону України «Про Регламент Верховної Ради України» проект Закону про внесення змін до деяких законів України щодо розвитку територій, що зазнали радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи (реєстр. № 9338 від 29.05.2023), поданий Кабінетом Міністрів України, за результатами його розгляду в першому читанні прийняти за основу.

2. Направити цей Висновок Комітету Верховної Ради України з питань екологічної політики та природокористування, визначеного головним з опрацювання цього законопроекту, з пропозицією врахувати зауваження Національної академії наук України під час доопрацювання зазначеного законопроекту до другого читання.

Голова Комітету

Сергій БАБАК